ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 12ης Μαρτίου 2013

σχετικά με την ανακεφαλαιοποίηση των πιστωτικών ιδρυμάτων

(CON/2013/17)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 4 Μαρτίου 2013 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα του ελληνικού υπουργείου Οικονομικών για τη διατύπωση γνώμης αναφορικά με σχέδιο νομοθετικών διατάξεων που τροποποιεί τον νόμο για το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Στις 6 Μαρτίου 2013 η ΕΚΤ έλαβε συμπληρωματικό αίτημα αναφορικά με πρόσθετο σχέδιο διατάξεων που τροποποιεί τον ίδιο νόμο (εφεξής από κοινού το «σχέδιο διατάξεων»).

Η αρμοδιότητα της ΕΚΤ για τη διατύπωση γνώμης βασίζεται στα άρθρα 127 παράγραφος 4 και 282 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το άρθρο 2 παράγραφος 1 έκτη περίπτωση της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με τη διαβούλευση της ΕΚΤ με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων[1], καθώς το σχέδιο των ως άνω διατάξεων αφορά κανόνες που εφαρμόζονται στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στο μέτρο που επηρεάζουν σημαντικά τη σταθερότητα χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών. Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

1. Σκοπός του σχεδίου διατάξεων

1.1 Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του σχεδίου διατάξεων, σκοπός του σχεδίου είναι: α) να επανεισαγάγει τα δικαιώματα προτίμησης των υφιστάμενων μετόχων, κατά τρόπο ώστε να διευκολυνθεί η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην αύξηση κεφαλαίου των τραπεζών που τελούν υπό ανακεφαλαιοποίηση με κοινές μετοχές· β) να διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της σύντμησης των προθεσμιών σύγκλησης γενικής συνέλευσης και επαναληπτικών αυτής με σκοπό την επίσπευση της διαδικασίας ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών και γ) να αρθούν τυχόν αντικίνητρα ως προς τη συμμετοχή ιδιωτών επενδυτών στην ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών

1 ΕΕ L 189 της 3.7.1998, σ. 42.

τραπεζών. Το σχέδιο διατάξεων τροποποιεί τον ν. 3864/2010[2] περί ιδρύσεως Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (εφεξής ο «νόμος για το ΤΧΣ»).

1.2 Ειδικότερα, επέρχονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις: α) το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του νόμου για το ΤΧΣ τροποποιείται, προκειμένου να αποκαταστήσει τα δικαιώματα προτίμησης των υφιστάμενων μετόχων, αίροντας την κατάργηση των εν λόγω δικαιωμάτων βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας· β) το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 7 του νόμου για το ΤΧΣ συμπληρώνεται, προκειμένου να επεκτείνει την εφαρμογή των συντετμημένων προθεσμιών που προβλέπονται στην ισχύουσα νομοθεσία[3] στη σύγκληση κάθε γενικής συνέλευσης των μετόχων για λήψη αποφάσεων επί ζητημάτων που αφορούν την εφαρμογή του νόμου για το ΤΧΣ[4], και γ) η παράγραφος 5 του άρθρου 7 του νόμου για το ΤΧΣ τροποποιείται, προκειμένου να προβλεφθεί, σε αντίθεση με τα ισχύοντα σήμερα, ότι οι μετοχές του ΤΧΣ θα λαμβάνοντα υπόψη κατά τον υπολογισμό του ποσοστού βάσει του οποίου ενεργοποιείται η εφαρμογή του άρθρου 7 παράγραφος 1 του ν. 3461/2006 περί υποχρεωτικής δημόσιας πρότασης[5].

2. Γενικές παρατηρήσεις

Η ΕΚΤ χαιρετίζει το σχέδιο διατάξεων, στο μέτρο που αυτό αποσκοπεί στη συμπλήρωση του ελληνικού νομικού πλαισίου για την ανακεφαλαιοποίηση των πιστωτικών ιδρυμάτων, η θέσπιση του οποίου ευθυγραμμίζεται με τους σχετικούς με τον χρηματοπιστωτικό τομέα στόχους που παρουσιάζονται από τις ελληνικές αρχές στο μνημόνιο οικονομικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής, όπως εκάστοτε ισχύει[6]. Ως προς την εξέλιξη του εν λόγω εθνικού νομικού πλαισίου η ΕΚΤ παραπέμπει σε προηγούμενες συναφείς γνώμες της[7]. Με την επιφύλαξη της γενικής αυτής παρατήρησης, η ίδια διατυπώνει τις ακόλουθες ειδικότερες παρατηρήσεις.

3. Αποκατάσταση των δικαιωμάτων προτίμησης των μετόχων

Η ΕΚΤ θεωρεί εξόχως σημαντική την ολοκλήρωση της ανακεφαλαιοποίησης των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα. Ενόψει τούτου υποστηρίζει την αποκατάσταση των δικαιωμάτων προτίμησης των

2 ΦΕΚ Α 138/9.8.2010.

3 Σήμερα οι συντετμημένες προθεσμίες εφαρμόζονται μόνο σε περίπτωση σύγκλησης συνελεύσεων των μετόχων για την έκδοση των μετατρέψιμων ομολογιών ή χρηματοοικονομικών μέσων, καθώς και για την υποβολή εγγράφων στις εποπτικές αρχές.

4 Το σχέδιο νόμου ορίζει ότι η εν λόγω τροποποίηση του τέταρτου εδαφίου του άρθρου 7 παράγραφος 2 θα θεωρείται ότι ισχύει από την κατάθεση της σχετικής προσθήκης–τροπολογίας στη Βουλή των Ελλήνων.

5 Ο ν. 3461/2006 (ΦΕΚ Α 106/30.5.2006) μεταφέρει στην ελληνική έννομη τάξη την οδηγία 2004/25/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Απριλίου 2004 σχετικά με τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς (ΕΕ L 142 της 30.4.2014, σ 12).

6 Παράρτημα V του ν. 4046/2012 σχετικά με την έγκριση των σχεδίων συμβάσεων χρηματοδοτικής διευκόλυνσης μεταξύ των Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοδοτικής Σταθερότητας, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος και του σχεδίου μνημονίου συνεννόησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας (ΦΕΚ Α 28/14.12.2012), όπως ισχύει.

7 Βλ. ιδίως γνώμες CON/2012/90, CON/2010/54, CON/2011/72, CON/2012/014, CON/2012/25 και CON/2012/39.

υφισταμένων μετόχων, καθώς αναμένει ότι αυτό θα επιτρέψει την αποτελεσματική και ουσιαστική συμμετοχή ιδιωτών επενδυτών στην ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών.

4. Έγκαιρη περάτωση των εταιρικών διαδικασιών για τους σκοπούς της ανακεφαλαιοποίησης

4.1 Η ΕΚΤ υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα της έγκαιρης ολοκλήρωσης της έκδοσης των κοινών μετοχών, η οποία με τη σειρά της θα διασφαλίσει την άμεση οριστικοποίηση της διαδικασίας ανακεφαλαιοποίησης. Με την επιφύλαξη των παρατηρήσεων που ακολουθούν, η ΕΚΤ επισημαίνει την προτεινόμενη τροποποίηση της παραγράφου 2 του άρθρου 7 του νόμου για το ΤΧΣ, συνεπεία της οποίας η εφαρμογή των συντετμημένων προθεσμιών για τη σύγκληση γενικών συνελεύσεων των μετόχων θα επεκταθεί και σε κάθε γενική συνέλευση για τη λήψη απόφασης επί ζητημάτων που αφορούν την εφαρμογή του νόμου για το ΤΧΣ σε σχέση με τη διαδικασία ανακεφαλαιοποίησης.

4.2 Σε προηγούμενες γνώμες της[8] η ΕΚΤ υπογράμμισε ότι κάθε διάταξη που επιτρέπει σύντμηση των κατά νόμο απαιτούμενων ελάχιστων προθεσμιών για τη σύγκληση γενικής συνέλευσης των μετόχων θα πρέπει να εξετάζεται από τις αιτούσες αρχές, λαμβανομένων υπόψη του πλαισίου του ελληνικού εταιρικού δικαίου και της σχετικής νομοθεσίας της Ένωσης. Εν προκειμένω η ΕΚΤ σημειώνει ότι οποιοσδήποτε περιορισμός δικαιωμάτων των μετόχων θα απαιτούσε προσεκτική εξέταση υπό το πρίσμα της προστασίας των δικαιωμάτων των μετόχων, όπως αυτή κατοχυρώνεται στη νομοθεσία της Ένωσης, εν προκειμένω στο άρθρο 5 (Πληροφορίες πριν από τη γενική συνέλευση) της Οδηγίας 2007/36/ΕΚ σχετικά με την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων από μετόχους εισηγμένων εταιρειών[9].

5. Εφαρμογή των διατάξεων για τις δημόσιες προτάσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας ανακεφαλαιοποίησης

5.1 Έπειτα από την ανακεφαλαιοποίησή τους από το ΤΧΣ και σύμφωνα με τον νόμο για το ΤΧΣ, οι βιώσιμες ελληνικές τράπεζες θα διοικούνται από τους ιδιώτες μετόχους τους, εφόσον αυτοί έχουν επιτύχει ελάχιστη κεφαλαιακή συμμετοχή 10% επί του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας συνεπεία της κεφαλαιοποίησης. Για όσο διάστημα διατηρείται η ελάχιστη αυτή

---

8 Γνώμη CON/2012/90, παράγραφος 6.1.

9 Οδηγία 2007/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11 Ιουλίου 2007 σχετικά με την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων από μετόχους εισηγμένων εταιρειών (ΕΕ L 184 της 14.7.2007, σ. 17). Εν προκειμένω θα πρέπει ληφθεί υπόψη η υπό εξέλιξη νομοθετική πρωτοβουλία σε επίπεδο Ένωσης για την τροποποίηση, μεταξύ άλλων, της Οδηγίας 2007/36/ΕΚ, προκειμένου να προβλέπεται η σύντμηση των ελάχιστων προθεσμιών για τη σύγκληση γενικής συνέλευσης με σκοπό τη λήψη απόφασης επί αύξησης μετοχικού κεφαλαίου εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Βλ. ειδικότερα πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και για την τροποποίηση των οδηγιών 77/91/ΕΟΚ και 82/891/ΕΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 2001/24/ΕΚ, 2002/47/ΕΚ, 2004/25/ΕΚ, 2005/56/ΕΚ, 2007/36/ΕΚ και 2011/35/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 [COM (2012) 280 τελικό].

συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα το ΤΧΣ μπορεί να ασκεί τα δικαιώματα ψήφου του μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις που προβλέπονται στον νόμο για το ΤΧΣ[10].

5.2 Η ΕΚΤ αναγνωρίζει την ανάγκη διευκόλυνσης και ενθάρρυνσης της ιδιωτικής συμμετοχής στη διαδικασία ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών. Εξάλλου, αντιλαμβάνεται ότι η μετοχική δομή των ελληνικών τραπεζών ενδεχομένως δικαιολογεί την προτεινόμενη τροποποίηση της παραγράφου 5 του άρθρου 7 του νόμου για το ΤΧΣ, με την οποία αίρεται η υποχρέωση υποβολής δημόσιας πρότασης εξαγοράς, τουλάχιστον στο στάδιο της αρχικής αύξησης του κοινού μετοχικού κεφαλαίου. Πάντως, η ΕΚΤ σημειώνει ότι το άρθρο 5 παράγραφος 1 της Οδηγίας 2004/25/ΕΚ απαιτεί την υποβολή δημόσιας πρότασης εξαγοράς υπό τις εν λόγω συνθήκες και επί του παρόντος δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να απαλλάσσουν τους αποκτώντες από την εν λόγω υποχρέωση, είτε αυτοί είναι κρατικές είτε ιδιωτικές οντότητες. Παρότι η υποβολή υποχρεωτικής δημόσιας πρότασης έχει σχεδιαστεί πρωτίστως με γνώμονα την προστασία των δικαιωμάτων των μετόχων μειοψηφίας, η οποία δεν αποτελεί τον κύριο σκοπό του σχεδίου διατάξεων, η ΕΚΤ θεωρεί σημαντική την ουσιαστική εφαρμογή του πλαισίου για τις δημόσιες προτάσεις στις ανακεφαλαιοποιηθείσες τράπεζες σε μακροπρόθεσμη βάση, λαμβανομένης, μεταξύ άλλων, υπόψη της ανάγκης διαφύλαξης των συμφερόντων του ΤΧΣ, τόσο ως μετόχου όσο και ως επενδυτή, και αποκατάστασης της εμπιστοσύνης στην ομαλή λειτουργία της ελληνικής κεφαλαιαγοράς. Ενόψει τούτου η ΕΚΤ καλεί την αιτούσα αρχή να εξετάσει την προτεινόμενη τροποποίηση εντός ενός ευρύτερου πλαισίου που θα διασφαλίζει την αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων για τις δημόσιες προτάσεις εξαγοράς κατά τρόπο ώστε να λαμβάνονται δεόντως υπόψη όλες οι σχετικές παράμετροι της ανακεφαλαιοποίησης, π.χ. η εξάσκηση των τίτλων παραστατικών δικαιωμάτων κτήσης μετοχών, όπως και οι δυνατότητες εξόδου του ΤΧΣ στο πλαίσιο μελλοντικής επανιδιωτικοποίησης.

6. Συμμετοχή εκπροσώπου της ΕΚΤ και δομή διακυβέρνησης του ΤΧΣ

Στο πλαίσιο και επ' ευκαιρία των προτεινόμενων τροποποιήσεων του νόμου για το ΤΧΣ η ΕΚΤ καλεί την αιτούσα αρχή να διευθετήσει και πτυχές του πλαισίου λειτουργίας του ΤΧΣ που έχουν ήδη επισημανθεί σε προηγούμενες γνώμες της ΕΚΤ. Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 15 του άρθρου 4 του νόμου για το ΤΧΣ θα πρέπει να καθίσταται σαφές ότι ο εκπρόσωπος της ΕΚΤ συμμετέχει στα όργανα διοίκησης του ΤΧΣ χωρίς δικαίωμα ψήφου[11]. Εξάλλου, η διάταξη της παραγράφου 13 του άρθρου 4 του νόμου για το ΤΧΣ, η οποία παρέχει στον εκπρόσωπο της ΕΚΤ το δικαίωμα να ζητήσει τη σύγκληση συνεδρίασης του γενικού συμβουλίου, θα πρέπει να διαγραφεί, δεδομένου ότι η εν λόγω ρύθμιση βαίνει πέραν της

10 Δηλαδή για αποφάσεις που αφορούν τροποποίηση του καταστατικού της εταιρείας, αύξηση ή μείωση του μετοχικού κεφαλαίου ή σημαντικά εταιρικά γεγονότα, όπως η συγχώνευση της τράπεζας ή η εκποίηση στοιχείων του ενεργητικού της, συμπεριλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών. Βλ. άρθρο 7α παράγραφος 1 του νόμου για το ΤΧΣ.

11 Σε σχέδιο νόμου που τροποποιούσε το νόμο για το ΤΧΣ, επί του οποίου είχε λάβει χώρα διαβούλευση με την ΕΚΤ και είχε εκδοθεί η γνώμη CON/2012/90 της ΕΚΤ, ρητά αναφερόταν ότι ο εκπρόσωπος της τελευταίας στο ΤΧΣ συμμετέχει χωρίς δικαίωμα ψήφου. Πάντως, το τελικό κείμενο του νόμου, μετά την ψήφισή του, δεν περιέλαβε τη ρητή αυτή αναφορά.

ιδιότητας του εκπροσώπου ως παρατηρητή[12]. Τέλος, η διττή δομή διακυβέρνησης του ΤΧΣ θα πρέπει να τροποποιηθεί ακολούθως προς τη σχετική σύσταση της ΕΚΤ, βάσει της οποίας τα μέλη του εκτελεστικού συμβουλίου θα πρέπει να είναι ταυτόχρονα και μέλη του γενικού συμβουλίου[13].

Η παρούσα γνώμη θα δημοσιευτεί στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.

Φρανκφούρτη, 12 Μαρτίου 2013.

[υπογραφή]

Ο Πρόεδρος της ΕΚΤ

Mario DRAGHI

12 Γνώμη CON/2012/90, παράγραφος 8.

13 Γνώμη CON/2012/14, παράγραφος 3.1.